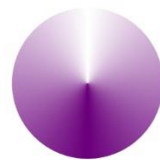

Een heilige Feministe

Teresa van Ávila
1515-1582

ZINSCHRIFT

Het zit haar hele leven dwars dat ze 'maar een vrouw' is. Teresa van Ávila O.C.D., oorspronkelijk Teresa de Cepeda y Ahumada (1515-1582), heeft het niet gemakkelijk. Niet alleen omdat zij een vrouw is. Het is een tijd van grote veranderingen. Zelfzucht, haat en polarisatie krijgen de overhand. Desiderius Erasmus probeert op zijn gematigde manier de Kerk te hervormen. Hij herschrijft het Nieuwe Testament op basis van het oorspronkelijke Grieks. Dat neemt de Kerk hem niet in dank af. Het protestantisme komt op. Als reactie is daar dan het concilie van Trente. Daarnaast krijgt de Islam meer invloed. Dat Teresa's ouders van joodse afkomst zijn is een extra probleem. De Spaanse Inquisitie heeft het niet zo op met joden. Velen worden vervolgd en gedood. Anderen voelen zich gedwongen christen te worden: de 'judeoconversos'.

Teresiaans realisme

Tussen dat alles staat die feministe uit Ávila gepassioneerd en strijdlustig te zijn. Zij is een knappe verschijning en extrovert. Als een geëmancipeerde vrouw is zij gericht op de wereld; op het volle leven. Ze weet heel goed wat er in de wereld te koop is. Teresa is nuchter en scherpzinnig. Die eigenschappen gebruikt ze om haar roeping als kloosterling te kunnen volgen. Zij moet opboksen tegen gewijde en ongewijde mannen, die vinden dat vrouwen geen verstandige dingen kunnen zeggen. Toch redt ze het en weet ze ingrijpende kloosterhervormingen bij de karmelieten door te voeren. Mede-karmeliet Johannes van het Kruis (San Juan de la Cruz) is daarbij haar steun en toeverlaat. Dank zij de opkomende broekdrukunst kunnen gewone mensen nu ook de Bijbel lezen. Die Bijbel is voor Teresa haar houvast in haar werk. Haar nuchtere kijk zal eeuwen later paus Franciscus 'Teresiaans realisme' noemen. Het roept op tot daden in plaats van emoties, tot liefde in plaats van dromen. Haar realisme van nederige liefde staat tegenover de moeizame ascese van haar tijd.

Voorloopster en voorbeeld

Teresa van Ávila is een vroege feministe, een voorloopster voor vrouwen. Niet alleen door de hervormingen maar ook door haar invloedrijke geschriften over gebed en contemplatie. Daar is ook haar moedige optreden tegen weerstand en de nadruk op een persoonlijke relatie met de Eeuwige, in een tijd dat vrouwen toch heel beperkte mogelijkheden hadden. In haar mystieke werk '*Weg van Volmaaktheid; Hooglied*' schrijft Teresa scherp, maar ook met humor, over haar leven met de Eeuwige. Daarin neemt zij stevig stelling tegen antifeministen, de theologen en inquisiteurs, om hun kleinerende opvattingen over het beschouwende leven van vrouwen. Zij wijst daarbij naar Jezus, die in grote goedwillendheid en hartelijkheid omgaat met vrouwen. Voor haar medezusters en vrouwen in het algemeen, eist zij het recht op iets te mogen en te kunnen doen.

In de twintigste eeuw ziet de feministische Franse filosofe Simone de Beauvoir, Teresa van Ávila als een voorbeeld voor vrouwen van Simone's tijd die op zoek zijn naar autonomie.

Kerkleraar

In 1622 wordt Teresa van Ávila heilig verklaard en uiteindelijk in 1970 uitgeroepen als eerste vrouw onder de kerkleraren. Dat de Kerk, de Karmel en vooral vrouwen, zich mogen laten inspireren door deze heilige feministe.

15 oktober 2025

